

COMING SOON TO YOUR CLASSROOM

Filmtrailers in de taal- en literatuurles

Iedere leerling en iedere leraar kent ze, maar slechts weinigen weten wat ze er in de les mee kunnen doen: filmtrailers. Toch bevatten deze korte, krachtige en kleurrijke minifilms een schat aan literaire, taalkundige, sociaal-culturele en cinematografische input. Tevens sluiten ze nauw aan bij de belangstelling van jongeren. Ze zijn daarmee uitstekend te gebruiken in taal-, literatuur- en cultuuronderwijs.

DAVID GENESTE

Trailers zijn in de laatste twintig jaar geëvolueerd van commerciële verkoopfilmpjes tot autonome beeldteksten met geheel eigen stijl- en verhaalconventies (Kernan, 2004; 'Watching the trailer', 2014), die prima als lesmateriaal te gebruiken zijn. Uit een inventarisatie door tweedegraadsstudenten van de opleiding Leraar Engels van de Hogeschool van Amsterdam onder middelbare scholieren blijkt bovendien dat trailers sterk tot de verbeelding van jongeren spreken, en dat het multimediale karakter van een trailer – vertelling, thema, geluid, beeld en filmtechniek – uitnodigt tot tal van differentiatiemogelijkheden. Extra voordeel van trailers is dat ze eenvoudig in te zetten zijn, en daarmee bijvoorbeeld als waardevol lesmateriaal gebruikt kunnen worden voor die 'lastige' laatste minuten van een vrijdagmiddagles.

In deze bijdrage bespreek ik enige praktische handreikingen en voorbeeldopdrachten. Ter illustratie dient de trailer van de romantische actiefilm *Slumdog*

Millionaire (Groot-Brittannië, 2008). We gebruiken die van de Motion Picture Association of America; deze duurt twee minuten en is te vinden via <<http://tiny.cc/wr-slumdog>>.

Enige achtergronden

De klassieke opbouw van een trailer verhaal bestaat uit een oriëntatie-, probleem- en actiefase, die in een hoog tempo en op ogenschijnlijk onsamenhangende wijze worden gepresenteerd. Deze beeldtekst wordt begeleid en versterkt door een geschreven of gesproken voice-over, muziek, lange en korte shots, special effects en een USP, een unique sellingpoint.

Als we deze kenmerken toepassen op de trailer van *Slumdog Millionaire*, dan worden we eerst voorgesteld aan het hoofdpersonage (de jonge *slumdog* Jamal) en de setting (India en de tv-show *Who wants to be a millionaire?*). Daarna volgt het eerste dilemma (hoe heeft deze *slumdog* een dergelijke show kunnen winnen?) en vervolgens verschijnt het tweede en wezenlijker conflict

(Jamals coming of age en zoektocht naar zijn jeugdliefde). Dit alles wordt begeleid door stoere Indiase popmuziek, lovende filmreviews en krachtige beeldimpressies van India.

Trailers in de les

Vraag is nu hoe we trailers gaan inzetten als lesmateriaal. Het eerste principe hierbij is dat trailers veel meer dan alleen talige of literaire potentie hebben. Het zijn totaalproducten die ook bestaan uit muziek, beeld, cinematografische en socioculturele aspecten, en die ook als zodanig als lesmateriaal moeten worden aangeboden willen ze volledig tot hun recht komen. Niet alleen aandacht voor taal dus, maar ook voor bijvoorbeeld stills, soundtracks en acteurs.

Een tweede punt bij het gebruik van trailers is dat ze bewerkt en gepresenteerd worden volgens het beproefde vtn-fasenmodel: voor, tijdens en na het kijken. Dit geeft structuur aan het ontwikkelen van lesmateriaal en aan de verwachtingen onder leerlingen. Centraal in

de voorfase staan het oriënteren en motiveren; in de tijdsfase het begrijpen en richten; en in de nafase het personaliseren, verbreden of verdiepen. Begeleidende opdrachten worden hierop afgestemd.

Gezien de vluchtige of soms ronduit hectische aard van trailers is het essentieel dat leerlingen deze minimaal twee keer te zien krijgen, de eerste keer voor oriëntatie en voorzien van een algemene vraag, de tweede keer voor *close viewing*. In sommige gevallen, bij experimentele of heel snelle trailers, kan de trailer drie keer bekeken worden.

Afhankelijk van de aard van de trailer of het doel van de les kan voor een bepaalde focus worden gekozen, bijvoorbeeld taal, literatuur of cultuur, of een combinatie van deze aspecten. Een trailer kan gebruikt worden als input voor een deel van een les of als basis voor een hele les of vakoverstijgend project. De bijgaande Teaching Toolkit (zie kader 1) bevat een aantal generieke vragen en opdrachten, gestructureerd volgens het vtn-model, die weinig voorbereiding vergen. Interessanter (maar

Foto: Anda van Riet

Uit: Expelled

Hieronder volgen generieke opdrachten die zonder veel voorbereiding voor vrijwel elke trailer gebruikt kunnen worden.

Voor het kijken:

- Wat is een trailer? Welke kenmerken hebben trailers? Wat is je favoriete trailer?
- Bespreek de titel en/of poster. Wie kent de trailer of film? Verwachtingen en voorspellingen?
- Laat de eerste twintig seconden van de trailer horen zonder beeld. Wat voor een soort (genre) trailer is het?
- Presenteer en bespreek een deel van de geschreven of gesproken voice-over.

Tijdens het kijken ronde 1:

- Welk verhaal wordt volgens jou in deze trailer verteld? Gebruik maximaal twintig woorden.
- Kies een personage en leg uit wat zijn/haar probleem is.
- Wie is de badguy en wie is de goodguy?

Tijdens het kijken ronde 2:

- Wat is het hoogtepunt van de trailer?
- Waar en wanneer speelt het verhaal zich af en hoe weet je dat?
- Wat is het unique sellingpoint van deze trailer?
- Welke clichéopmerkingen/hyperbolische uitdrukkingen hoor of zie je?

Na het kijken:

- Welke special effects spreken je aan?
- Zou je op basis van de trailer de hele film willen zien? Leg uit waarom wel of niet.
- Zou je een leeftijdsgrens aan deze trailer verbinden? Welke en waarom?

Kader 1. Teacher Toolkit

Uit: Slumdog Millionaire

Deze voorbeeldopdrachten dienen ter begeleiding van de trailer van *Slumdog Millionaire*. Ze nemen ongeveer vijftig minuten in beslag, waarbij de trailer (minimaal) twee keer wordt vertoond.

Voor het kijken:

1. Think carefully about the term 'slumdog'. What does it mean, do you think?
2. The trailer is called *Slumdog Millionaire*. Who or what could the 'millionaire' refer to?
3. On the basis of the first 15 seconds of the music score what sort of film do you think this is? Choose from: (a) drama; (b) adventure; (c) comedy; (d) a combination of two of the above.

Tijdens het kijken ronde 1:

4. Follow the main character Jamal and make notes about his appearance, personality, friends and enemies, lifestyle, conflicts, and fears.

Tijdens het kijken ronde 2 (of 3):

5. How many different stories or plots are presented in the trailer? Think of time, place and characters, and use the following clues: lost love – growing up – from rags to riches.
6. What is the Unique Selling Point of this film? Please explain.

Na het kijken:

7. Halfway the trailer one of the policemen says: 'Doctors ... lawyers ... never get beyond 60.000 rupees. He is on ten million. What can our slumdog possibly know?' What special or unique knowledge could a slumdog have that makes him or her such a good candidate?
8. Get into groups and make a list of ideas that you have about India. What are your perceptions of India based on? Present your findings in class.
9. Would you now be interested in watching the full film or not? Please explain.

Kader 2. Voorbeeldopdrachten bij *Slumdog Millionaire*

ook tijdrovender) wordt het wanneer opdrachten specifiek ontworpen zijn voor een trailer ('Teaching Trailers', 2014). Voorbeelden hiervan zijn te vinden in kader twee, gebaseerd op de trailer van *Slumdog Millionaire* en te gebruiken voor een bovenbouwles Engels. Tot slot nog een waarschuwing: baseer opdrachten altijd op de trailer in plaats van op de film zelf.

Selecteren

Cruciaal is het selecteren van geschikte trailers. Hierbij is het belangrijk om enerzijds aan te sluiten bij bestaande kijkervaringen en behoeftes van jongeren en anderzijds hen kennis te laten maken met nieuwe kennis- en ervaringsgebieden. De Duitse onderwijskundige Thomas Ziehe (2011) noemt dit heel treffend het overbruggen van de kloof tussen *selfworld* en de *otherworld*. Op deze wijze wordt het passief consumeren van beeldmateriaal (het 'couchpotato-effect') vermeden en kan de trailer tot echt nieuwe inzichten leiden, bijvoorbeeld kritische kijkvaardigheid of inzicht in bepaalde talige aspecten. Twee trailers binnen het populaire en typisch Amerikaanse high-school-filmgenre illustreren dit verschil. *Expelled* (2014, Verenigde Staten) toont een opsomming van melige wangedragingen van een eendimensionaal personage, dat flauwe zinspelingen maakt op vrouwelijk schoon, leraartjes treitert en wat *teenage slang* opdreunt. Daar staat tegenover dat de trailer voor *Pass the Light* (2014, Verenigde Staten), waarin subtiel ook politieke en maatschappelijke issues worden verweven, een complexere vertelling, gevarieerdere personages en abstractere thema's biedt. Leerlingen kunnen deze twee trailers kritisch vergelijken en zo voorspellingen doen over de inhoud, thema en kwaliteit van de films en hun eigen kijkgedrag en verwachtingen.

Een tweede overweging bij het kiezen van trailers betreft de focus van de trailerles. Als taalverwerving het primaire doel is, dan dient de trailer over afdoende talige input (vaste formules van trailer talk, dialogen, geschreven of gesproken voice-over) te beschikken (voor Duits bijvoorbeeld de film *Goodbye Lenin*, Duitsland, 2003). Bij een socioculturele of thematische focus moet de trailer duidelijke aanwijzingen over culturele problematiek, locatie of tijdperk bevatten (bijvoorbeeld *La Haine*, Frankrijk, 1995).

Een derde selectiecriteria betreft het profiel van de klas of les. In de onderbouw zijn trailers van animatie- en fantasyfilms vrijwel altijd te gebruiken (zoals *Fantastic Mr Fox*, VS, 2009), waarbij het accent ligt op taal en geluid, personages en acteurs, beeldaspecten en special effects en een persoonlijke leerlingrespons. In

Het is belangrijk om aan te sluiten bij bestaande kijkervaringen en behoeftes van jongeren en hen tevens kennis te laten maken met nieuwe kennis- en ervaringsgebieden

de bovenbouw kan de aandacht ook uitgaan naar vertelconventies, trailerconventies en kijkersverwachtingen, sociaal-culturele aspecten en kritische leerlingrespons. Trailers van dystopische films (*Boy 7*, Nederland, 2015) en satire (*District 9*, VS, 2009) doen het vrijwel altijd goed in de bovenbouw.

Tot slot nog een paar praktische tips. Het verdient de voorkeur trailers te kiezen die ouder zijn dan vijf jaar en die buiten het blockbustersegment vallen. Bij populaire, recente trailers bestaat namelijk het risico dat leerlingen de trailer of film namelijk al gezien hebben en voorspel- of verwerkingsopdrachten achterhaald zijn. Daarnaast is het belangrijk trailers met een hoge geluids- en beeldkwaliteit te gebruiken – vooral bij films van voor 2000 is dit een probleem – en reclames zo veel mogelijk te mijden. Ook kunnen leraren een eigen (beschermd) YouTubekanaal aanmaken en daar geschikte trailers in opslaan.

To be continued

Beelden zijn nog nooit zo alom aanwezig geweest als nu. Films, foto's, reclame en online media vragen continu om onze aandacht – en om die van onze leerlingen ('The image conference', 2015). Een groeiend aantal instellingen pleit daarom voor meer aandacht voor bewegend beeld in de les, zoals blijkt uit de recente 'Petitie voor film in het nieuwe onderwijscurriculum' (zie <<http://tiny.cc/lm-filmles>>). Hoewel er nog relatief weinig lesmateriaal beschikbaar is, kunnen docenten met de handreikingen in dit artikel geschikte trailers selecteren en lesmateriaal ontwerpen en uitwisselen. Trailers kunnen zo een zinvolle bijdrage leveren aan het ontwikkelen van kritische kijk- en denkvaardigheden. ■

LITERATUUR

- Kernan, L. (2004). *Coming attractions: Reading American movie trailers*. Austin: University of Texas Press.
- Teaching trailers. (2014). Geraadpleegd via <http://www.thefilmSPACE.org/teachingtrailers/winter2014-15>
- The image conference. (2015). Geraadpleegd via <http://theimageconference.org>
- Watching the trailer. (2014, november). Geraadpleegd via <http://www.watchingthetrailer.com>
- Ziehe, T. (2011). De docent als gids en de zelfwereld van jongeren. In T. Schokker & K. J. van Katwijk (Red.), *CU@SCHOOL: Jeugdcultuur en onderwijs* (pp. 11–15). Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.